

Vår tids stora samhällsomdaning

Hur Sverige lyckades köra i diket
och åter kan ta sig upp på banan !

Konsten att värna demokrati och social hållbarhet
När tiden ömsar skinn och samhället förflyttas

Hans Abrahamsson

School of Global Studies

Hans.Abrahamsson@globalstudies.gu.se

Strukturellt våld

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Förändringsresa hållbar områdesutveckling

Institutionen för
Globala Politiska Studier

Global utblick

AGENDA 2030
Globala målen för hållbar utveckling

När världen kommer till Göteborg

Kunskap om och Arbetssätt i

Rättvisa och socialt hållbara Städer

KAIROS

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Forskningsstudie

Social Hållbarhet

www.omvarldskunskap.se

Kunskapsunderlag

Samhällskontrakt

Behov, Förutsättningar, Utformning

Vikten av förebyggande
Översyn av socialtjänstlagen 2001:453 [dir 2017:39](#)

Utvecklingen är påverkbar
Den liberala demokratin? – värd att värna!

Utredningen om kommuners ansvar i det brottsförebyggande arbetet bygger på **regeringens 34 - punktsprogram mot gängkriminalitet**

Prop. 2022/23:43 Kommuner ansvar för brottsförebyggande arbete

Träder i kraft 1.7.2023
Kunskapsbaserat arbetssätt

Lägesbild/åtgärdsplan
Samordning

Tillfälle att tänka nytt och göra annorlunda: (ressättning /lagstadgade åtaganden)

Involvera medborgarna !

Symvänder

Den diskursiva förskjutningen: (förändring av dominerande tankemönster) och dess praktiska genomslag

Hur hamnade vi här?

Att sätta demokrati och mänskligheter rättigheter på paus – när det är bristen på dessa som skapat problemen

**Riktlinjer för: Brottsbekämpning
Nyrekrytering av personal
Fördelning föreningsbidrag
Stödet till folkbildning**
Övergångsbestämmelser?

...[...] Samråde med och kopplingar till våldsbejakande eller kriminella miljöer [...].
Vem har definitions- och tolkningsföreträde?

Nya terrorlagen:
Lagrådet pekar på bristande tydlighet, risk för alltför långtgående kriminalisering och för bedömningar av politisk art.

Kollektiv bestraffning

Hyresgästers tillsynsansvar förstärks för barn som begår brott
[Dir. 2023:33 Tilläggsdirektiv till Utredningen om tryggare bostadsområden](#)

Andersson om regeringens förslag: "Vi genomförde paradigmskiftet – 2015"

**En lyckad integration kan aldrig skapas uppifrån
Civilsamhällets roll för att skapa en ny samhällsgemenskap**

Tillsammans gick det – nästan alla flyktingar har jobb Lerums Tidning

**Invandringens
fyra vanliga myter:**

1) "dom" tar våra jobb

En åldrande befolkning
- en utmaning för välfärdens kompetensförsörjning
Svenskt arbetskraftsbehov
Totalt behov 2016 – 2030 (BCG) = 1 700 000
(varav offentlig sektor 2016 – 2026 (SKL) 500 000)

Diskursiv förändring

KULTURDEBATT

Bengt Westerberg: Dags för paradigmskifte i invandringsdebatten

2) Invandringens politik (läs: Integrationspolitiken) är misslyckad

10,7%

Sysselsättningsgrad 2023
Utrikesfödda 70.9 %
Inrikesfödda 81.6 %

En misslyckad integrationspolitik ?

Svensk sysselsättningsgrad i genomsnitt 76.25 %
(snitt i Europa 64,9 %)

*Det tar för lång tid
Arbetsmarknads
diskriminering*

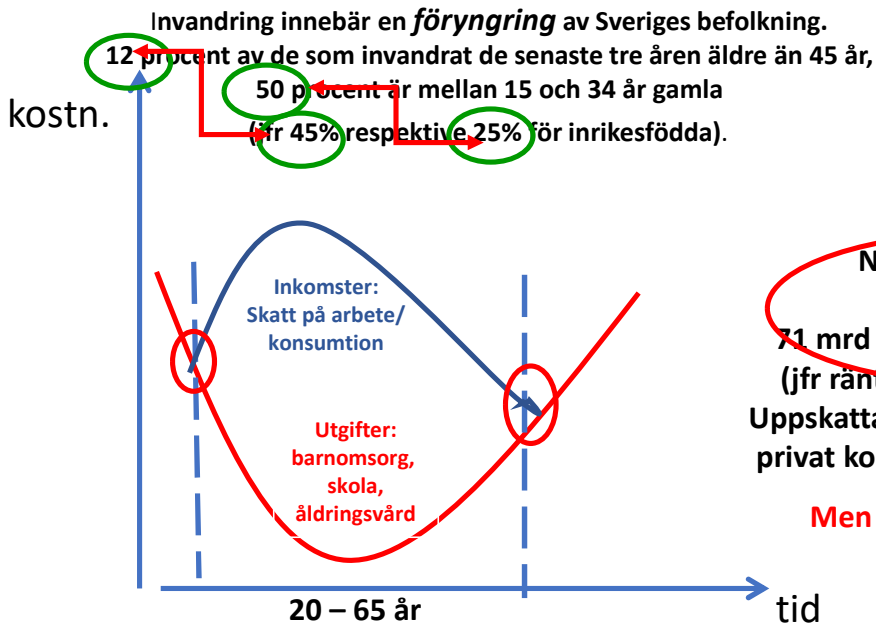
Systemintegration
Faktisk
exv. arbetsmarknaden
utbildningssystemet

Social integration
Känslan av samhörighet
Att tillvarata sina resurser
Möjlighet att göra rätt för sig

3) Invandring sker på bekostnad av vår välfärd

Invandring
– en kostnad eller en investering?
Välfärdens kostnader utslagna på livscykeln

”det må så vara att det inte är sant - men det är fördjävligt ändå”

Nettokostnad 2020 utrikesfödda
71 mrd (1,4% av BNP) SCB 2020
(jfr ränteavdrag 36 miljarder –
Uppskattad skatteflykt 46 miljarder
privat konsumtion 1800 miljarder)

Men multiplikator effekten?

Ingen korrelation

– I vissa kommuner har man sett en ökning, och i andra har man inte det. Trots att invandringen är i stort sett identisk, säger Sarnecki.

Däremot har man hittat andra variabler som korrelerar med kommunerna som haft högst ökning av allvarlig brottslighet. Det gäller bland annat ökning i inkomstklyftor, en stagnerande befolkningsutveckling, hög arbetslöshet och hög sjuklighet.

Om inte förändringen av migrationspolitiken förklaras av vetenskaplig evidens – hur skall vi då förstå den?

Frågan varför ?
4
Kunskapsläget
Vad vi tror oss veta

Klimatförändringar
Skogsbränder
Stigande havsnivåer
250 miljoner klimatflyktingar?

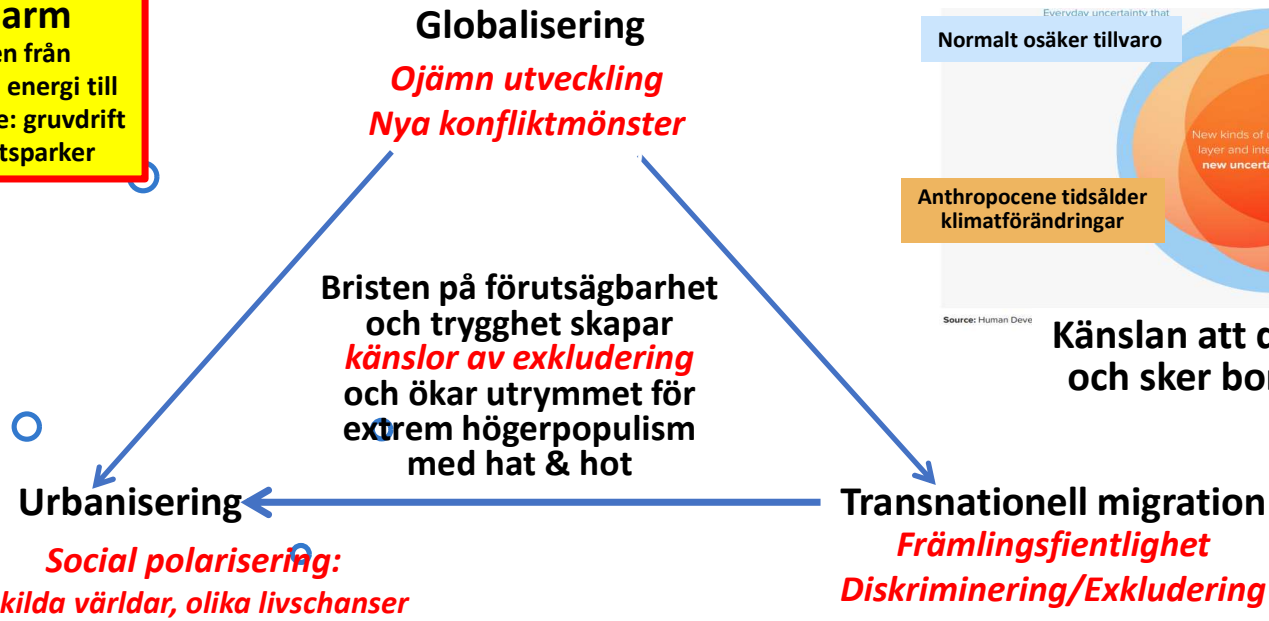
Den Stora Omdaningen i vår tid

Tre processer i samverkan
som flätar ihop det lokala med det globala
och skapar *lokala* utmaningar

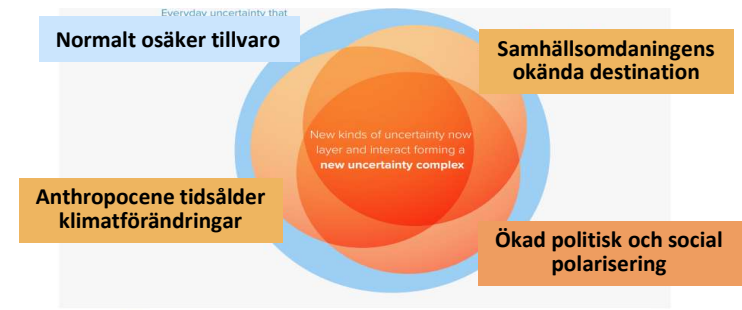
**Global Good
Local Harm**
Övergången från
Fossilberoende energi till
metallberoende: gruvdrift
och vindkraftsparker

Digitalisering
Artificiell intelligens
Robotisering

Inverkan på
Demokratin!

UNCERTAINTY COMPLEX (UNDP 2022)

Känslan att det går för fort
och sker bortom kontroll

Vi står inför en helt ny situation med komplexa samhällsutmaningar
Vår tids Stora Samhällsordningen handlar inte om någon *transition*
(övergång från en känd punkt till en annan) utan om en *transformation*
(förändrade produktionsmetoder, konsumtionsmönster, maktstrukturer och sociala relationer)

1700-talets politiska filosofi
Välfärdens och det sociala
kontraktets betydelse för
mellanmänsklig tillit

Samhällsömdaningens nationella utmaningar

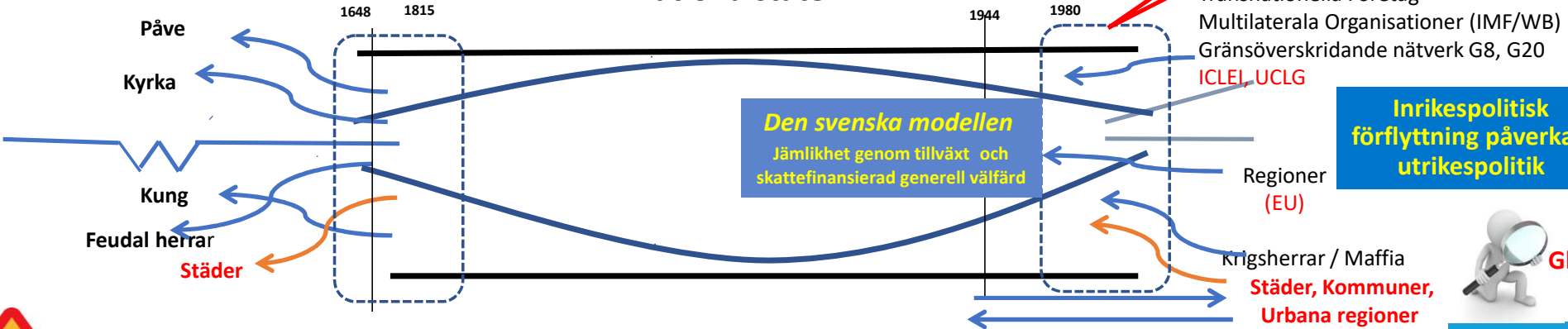
Övergången från nationella produktionssystem till
Globala (regionala) förädlingskedjor
förändrar nationalstatens roll
Den stora ömdaningen i ett historiskt perspektiv

Demokratiskt underskott
Allt svårare att påverka
de beslut som får stor
inverkan på vardagslivet.

Fram t.o.m trettioåriga kriget
pre-Westfalisk Ordning
Disorder

Westfalisk Ordning
Government
"Nationalstaten"

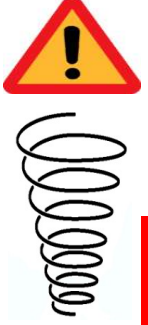
Post-Westfalisk ordning
Governance
Flernivå - partnerskap

Inrikespolitisk
förflyttning påverkar
utrikespolitik

Global utblick

Statens förändrade roll minskar utrymmet för
omfördelningspolitik och finansiering av välfärden.
Ökade klyftor samt osäkerhet och rädsla för framtiden
urholkar trygghet, förändringsbenägenhet och tillit

Nya konfliktlinjer
Socioekonomiska (materiella villkor) versus
Sociokulturella (erkännande, representation,
liberala värdegrunder: jämställdhet, minoriteter)

Saknaden av något som gått förlorat (ofta förknippat med privilegier)
skapar frustration (ressentiment) och längtan efter en stark ledare
som kan vrida klockan tillbaka (retrotopia)

Behovet av ett nytt samhällskontrakt
"Hur skall vi leva tillsammans
i en värld i förändring?"

3

Digital demokrati? Partierna i en ny tid

Förstärkt individualisering förändrar det politiska landskapet

Demokratiskt underskott --- folk kanaliserar sina politiska energier in i sociala rörelser eller nätverk – olika frågor engagerar vid olika tillfällen

1. De politiska partiernas minskade medlemsantal och kontaktytor med allmänheten har medfört att partierna förlorat stora delar av sin roll som länk mellan medborgare och politiskt förtroendevalda
2. Politiken tappar kontakt med folkviljan
Politiken formas utifrån opinionsundersökningar
3. Brist på mötesplatser och demokratiska samtal medför ryggmärgsreaktioner utifrån individuella oreflekterade åsikter (som förvandlas till kollektiva)

Opinionsundersökningarna används av politiska majoriteter för att genomföra en eftersträvd politik som annars riskerat upplevas som alltför kontroversiell

Medial påverkan: "Sensation journalism" för att dra till sig läsare
Snuttifiering – one liner - utan sammanhang - bekräftar fördomar

Redan Kierkegaard varnade för hur massmedia skapade den allmänna (inbillade) meningen – "vad alla tror att andra tycker"

"Pre-politiskt" tillstånd oreflekterade åsikter

Den liberala representativa demokratis kris

DN DEBATT
DN Debatt. "Det här är svenskarna beredda att pausa demokratin för"

Uppdaterad 2023-04-04 Publicerad 2023-03-27

Opinionsundersökningar fångar främst individuella behov. Därtill kroniskt stora bortfall (+ 50%)!

Medial diskursiv förskjutning påverkar opinionen
"vi känner inte längre igen oss i Sverige"
"det må så vara att det inte är sant - men det är fördjävligt ändå"

Det demokratiska samtalets fundamentala uppgift är att omvandla individuella spontana oreflekterade åsikter till kollektiva anspråk
Framförhandlad folkvilja utifrån demokratiska samtal

Hänger du med?

Håller du med?

VÅR TIDS SAMHÄLLSOMDANING SKAPAR KOMPLEXA SAMHÄLLSFRÅGOR

Politikens och förvaltningars behov av att visa **handlingskraft**: risk för att förenkla eller förtränga (*Prokrastinering*)

New Public Management

Viktigare att göra saker och ting på rätt sätt än att göra rätt saker

Att göra som alltid, bara mer och bättre

Behovet av synvänder – att tänka bortom det invanda

Makt, mod och insikt

för att göra annorlunda/avlärning

Komplicerade problem kan hanteras

genom god ingenjörskonst och
med hjälp av beprövade erfarenheter
Known Knowns, known unknowns
Synliga och mätbara - oföränderliga

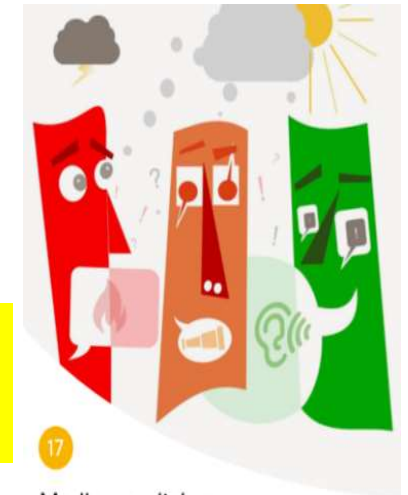

Komplexa samhällsfrågor kan inte lösas
en gång för alla utan får hanteras
allteftersom de förändras. Problemen kan
bara formuleras och åtgärder identifieras
tillsammans med de som är berörda

Vår tids Komplexa samhällsfrågor
Unknown unknowns, unknown knowns

- * Kan inte förutses, föreställas – **inga beprövade erfarenheter**
- * Många inblandade - **ojämlika maktförhållanden**
medför **olika perspektiv** på problemets orsak och lösning
- * Låg generaliserbarhet, varje situation är **unik**,
i konstant **förändring**. Sättet på vilket
den kan hanteras är ej **manualiserbart**.

Svårigheter att förstå
orsak - verkan
"The problem
of the problem
is the problem"

17

Medborgardialog
i komplexa frågor

ERFARENHETER FRÅN UTVECKLINGSARBETE
2015-2018

13 BEKÄMPA KLIMAT-
FÖRÄNDRINGARNA

COVID-19

Om
komplexa
frågor hanteras
som om de vore
komplicerade
Risk för att:
*Ensamma experter
utredde och föreslår
standardiserade lösningar
Lokala förhållanden
negligeras*

LOCALIZING
THE SDGs

Vår tids samhällsomedaning med sina komplexa samhällsfrågor
medför att vi arbetar mot rörliga mål med krav på målsökande,
tillitsbaserad och medskapad samhällsstyrning

Det demokratiska samtalet

"För att folkstyrets former ska vara relevanta måste demokratin ständigt utvecklas... (...)... det är viktigt att var och en kan göra sin röst hörd på andra sätt än att rösta i de allmänna valen"

*En politik för en levande demokrati
Regeringen Reinfeldts skrivelse 2013/14:61*

Platsens betydelse ökar och så gör behoven av lokala samhällskontrakt
Rättigheter och skyldigheter på den plats där man befinner sig.
"Fråga mig inte varifrån jag kommer – fråga mig var jag hör hemma"

Att komplettera den representativa demokratin med en perspektiv demokrati (medborgarråd) för att utforma lokala samhällskontrakt (samverkansavtal för olika samhällsfrågor och berörda aktörer)

Tillsammanskontrakt

<https://www.youtube.com/watch?v=BQvXFVVFnil>

"För att möta samhällets demokratiska utmaningar behöver vi återskapa det demokratiska samtalet för att stärka den representativa demokratin och öka tilliten mellan den politiska organisationen och medborgarna"

ÖVERENSKOMMELSEN

Värdegrunder och vägledande principer för samarbetet

AGENDA 2030
- globala målen för hållbar utveckling

Alliance for living together in diversity

Global utblick

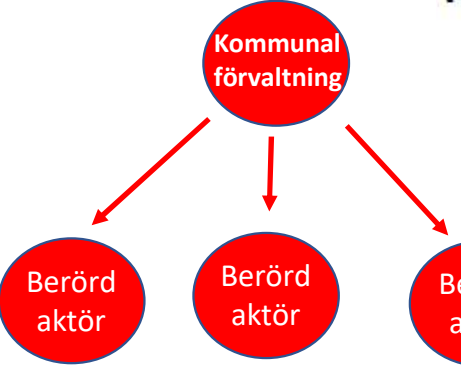

Olika typer av dialog för olika frågor

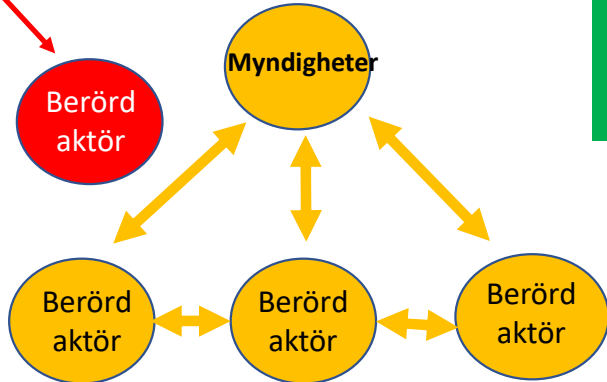
Frågans karaktär avgör vilken metod som lämpar sig bäst

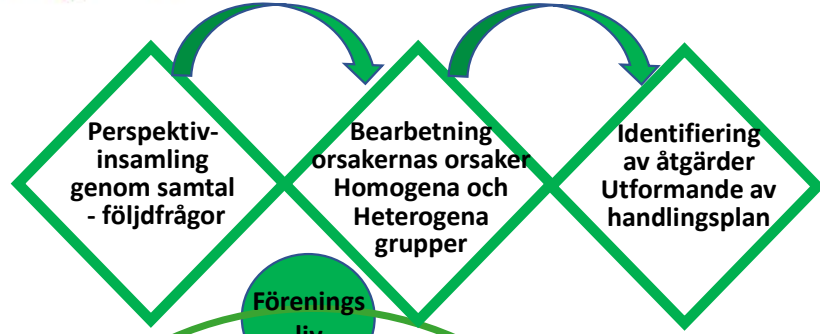
Enkla frågor

Komplicerade frågor

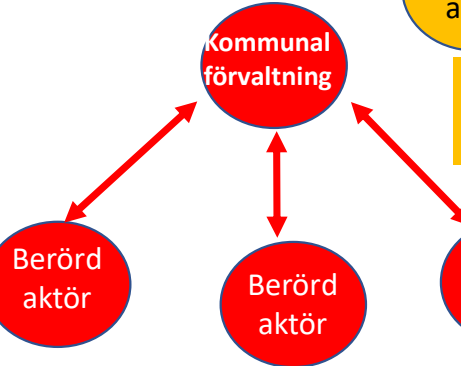

Komplexa frågor
 Medskapande
 medborgardialog
 med konfrontativa inslag
 Maktdelning
 Problemformulering,
 tolkningsföreträde

Information

Vi tänker göra följande

Diskussion

Hur bör kommunen hantera frågan

Viktigt för att hantera rykten & skapa tillit

Att gå bortom symtom och analysera orsakernas orsaker

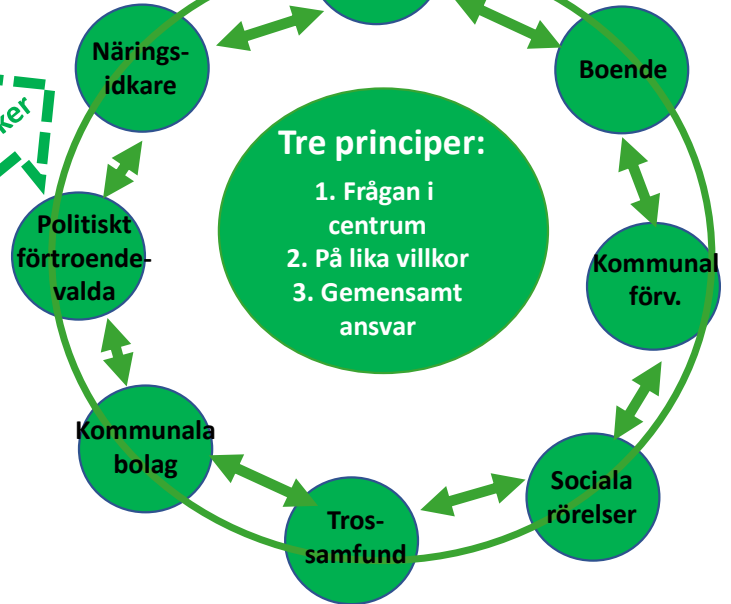
Ställer stora krav på att skapa förtroende och bygga tillit

Konsultation

Vi vill höra vad ni tycker

Tre principer:

1. Frågan i centrum
2. På lika villkor
3. Gemensamt ansvar

Vid komplexa frågor är det inte givet att kommunen är den självklara utföraren av identifierade åtgärder

Kurspaket för lokala självstudier i Omvärldskunskap, samhällsförändring och medborgardialog

Vi befinner oss i en utveckling där det lokala allt mer fåtas samman med det globala. Det handlar om globalisering, migration och urbanisering. Världen kommer in i Sverige med nya värderingar och intressen som påverkar nationalstaten, staden och människorna. För att koppla ihop forskning och praktik så har SKL genomfört tre diplomerande utbildningar i Omvärldskunskap, samhällsförändring och medborgardialog. Hans Abrahamsson från Göteborgs Universitet har varit ansvarig för dess genomförande. Kunskapsunderlaget från de tre utbildningarna har utmynnat i tre sammanflätade delar:

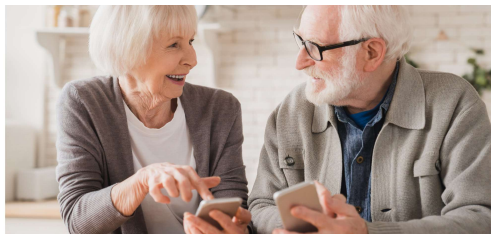
- Del I Den Globala Politiska Ekonomins dynamik,
- Del II Sverige i en värld i förändring, samt
- Del III Makt, medskapande och manöverutrymme.

De ska både ge kunskap om samband och utveckling och kunna användas som självstudiematerial i lokala studiecirklar. Materialet som består både av text och av filmer från föreläsningar innehåller såväl inlärningsfrågor som uppsummerande gruppdiskussionsfrågor. Innehållet är skapat av Hans Abrahamsson, i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting och finns som både e-bok och pdf-dokument. Kurspaketet kan i sin helhet kostnadsfritt laddas ned från www.omvarldskunskap.se.

www.omvarldskunskap.se

<https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/Sjalvstudiekursiomvarldskunskapochmedborgardialog.51595.html>

Sugen på att veta mer ?

<https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/lokalsamhallskontraktettkunskapsunderlag.74985.html>

 PowerPoint

Hans Abrahamsson
Vår tids stora omdaning
*Om konsten att värna demokrati
och social hållbarhet*

Vad är det som får högerpopulismen att växa? Varför ökar de ekonomiska klyftorna? Hur kommer det sig att så många människor på landsbygden strävar av främjingsförliga krafter?
Vår tid kännetecknas av det sätt på vilket globalisering, migration och urbanisering flätar samman det lokala med det globala. Den socioekonomiska jämlikheten minskar samtidigt som kraven växer på socioekonomisk jämlikhet. Detta skapar nya konfliktsituationer som vårt demokratiska system har svårt att hantera.
I *Vår tids stora omdaning* analyserar Hans Abrahamsson dessa nya konfliktsituationer. Med utgångspunkt i en rad konkreta exempel visar han hur den representativa demokratin behöver kompletteras med en perspektivdemokrati.
Dagens komplexa utmaningar kan bara formuleras och åtgärdas tillsammans med dem som berör. Medborgardialog och utbildning är viktigaste insatserna. Vi behöver lokala nationella rådgivare runt för samtal om hur vi skall leva tillsammans i en värld i förändring.

Hans Abrahamsson
Vår tids stora omdaning
Första upplagan 2019
240 sid. Häftad. Densit band.
ISBN: 978-91-88383-28-8
Ca pris: 190 kr
Utkommer i april

Hans Abrahamsson, freds- och utvecklingsforskare vid Göteborgs universitet, har ett internationellt engagemang som sträcker sig över flera decennier. Under senare år har han arbetat tillsammans med SKL och runt i landet och diskuterat hur globala frågor möter lokala.
Han lyser övertrycket att om inte globaliseringen blir bra för alla så blir den till slut inte bra för någon.
Han hävdar att en annerlunda värld är möjlig.

Bokförlaget Korpen • Lagerhuset, Heurlins plats 1 • 413 01 Göteborg
www.bokforlagetkorpen.se

Hans Abrahamsson

Den politiska ekonomins globala uttryck

Sverige i en värld i förändring

Globala skeenden återspeglas alltmer på lokal nivå. Statens roll förändras. Förstärkta konflikttrender och ökad social polarisering skapar komplexa samhällsproblem. Många får allt svårare att göra sin röst hörd. Den representativa demokratin börjar förlora legitimitet.

I denna bok beskriver Hans Abrahamsson drivkrafterna bakom vår tids samhällsomdanning, liksom nödvändiga synvänder för att möjliggöra en inkluderande och hållbar samhällsutveckling. Frågan gäller hur vi skall kunna leva anständiga liv tillsammans i en värld i förändring.

I denna högaktuella bok ger Hans Abrahamsson den teoretiska bakgrunden till och visar på den medskapande medborgardialogens praktiska betydelse för att värna demokratin.

Lena Langlet, SKL

<http://bokforlagetkorpen.se/wp>

Bilaga

Sugen på att veta mer
om nödvändiga synvänder?

När världen kommer till Göteborg

Kunskap om och Arbetssätt i
Rättvisa och socialt hållbara Städer

KAIROS

MISTRA
URBAN
FUTURES
GOTHENBURG

<https://www.mistraurbanfutures.org/sv/project/>

[kunskap-om-och-arbetssatt-i-rattvisa-och-socialt-hallbara-stader-kairos](https://www.mistraurbanfutures.org/sv/project/kunskap-om-och-arbetssatt-i-rattvisa-och-socialt-hallbara-stader-kairos)

Den Sociala Hållbarhetens nödvändiga synvänder

Socialt hållbar utveckling

Tre omtvistade idéhistoriska värdegrunder:
Kan bara definieras tillsammans med ortens medborgare –
de som bor, arbetar eller vistas på orten

Tre synvänder

För att gå från ord
till handling

Walk the Talk

2. Främja och förebygga!
Från negativ till
positiv säkerhet

Säkerhet

Human Security
Trygghet
Förutseende

Hur upplever
människor sin egen och
sin familjs trygghet?
Sysselsättning
Företagsklimat
Civilsamhälle/
Föreningsliv

Social Hållbarhet

Det handlar om folkhälsa och om
våra barns uppväxtvillkor
och livskvalitet

Integration/Segregation
Inkomst- och hälsoklyftor

Hur tänker människor
kring sin möjligheter
till politiskt inflytande?

3. Makt dela och medskapa!
Från att betrakta människor som objekt
till att betrakta dem som subjekt

1. Inkludera!
Från urbana normer till
samband mellan stad och land
Hela Regionen skall leva

Utveckling

Human Development
Grundläggande behov
Självförverkligande

Hur självskattar
människor sin hälsa
och sitt välmående?
Bostadsstandard
Skolresultat ?

Rättvisa

Human Rights
Jämlikhet
Erkännande
Samhörighet
Delaktighet

målkonflikter

målkonflikter

målkonflikter

svag

stark

INKLUDERANDE UTVECKLING

Ompröva synen på sambanden mellan tillväxt och välfärd

Vår tids produktionssystem förändrar sambanden mellan tillväxt och välfärd
 Innovation och kreativitet kräver ökad kognitiv förmåga och medskapande
Folkhälsans betydelse

Välfärdens politiska och sociala betydelse
Jämlikhet / solidaritet
Tron på den kollektiva förmågan

Samverkan offentlig sektor – gemensam sektor

Synvänder

Välfärd

"crowding out/
crowding in"

Social Hållbarhet

Ny välfärdsregim

Proportionell universalism

(a) Generell välfärdspolitik

Stötdämpare för att hantera målkonflikterna

(b) Riktad Social investeringspolitik

Ökad heterogenitet medför skilda behov och förutsättningar
 Kompensatoriskt ansvar
 Inte en fråga om omprioritering

En kommunal utveckling för alla
 Kombinera den funktionella (moderna) utvecklingsstrategin med den territoriella (traditionella) för ökad lokal resursmobilisering

Ekonomisk tillväxt

Ekonomisk och Ekologisk hållbarhet

Ny tillväxtregim

(a) Att definiera & mäta tillväxt

Frikoppling: Livskvalitet/välbefinnande

(b) Produktionsinriktning

Ökad lokal resursmobilisering medger gradvis minskat exportberoende (när- och hemmamarknadens betydelse)

Förstärk samspelet mellan stad och land
 Offentlig upphandling
 som incitament till lokal resursmobilisering

Social oro som en icke önskvärd händelse

Sociala risker

Hot mot det skyddsvärda / Öka säkerheten!

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Freds- och utvecklingsforskningen skiljer på Peace Making "negativ fred" (otillräcklig) och Peace building "positiv fred" (utvecklingsaspekten)

Förmåga att hantera komplexa samhällsfrågor

Social oro som uttryck för otillfredsställda behov

Fokus på sociala risker och på individen

Negativ (defensiv) Säkerhet
Brottsförebyggande åtgärder
Situationell trygghetsskapande prevention
Institutionell förmåga
Stängsel, Kontroll, Övervakning
Regelbunden visitering
Bekymringsamtal
Ovanifrån

Vertikal tillit
Institutionellt kapital
(Förvaltningens mottagarkapacitet)
Kontroll av det offentliga rummet
Faktisk säkerhet

Konsten av värna demokratin och den sociala hållbarheten

Polisiära insatser
Lokalpoliser
Policing by consent
Synas, samtala, samverka
Relationsbyggande och gränssättande bemötande

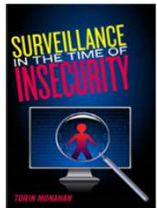
Övervakning "Hårt mot hårt"
Kort sikt
Kontroll
Misstroende

Fokus på tillit och strukturer

Positiv (offensiv) Säkerhet
Tillitsskapande och trygghetsfrämjande åtgärder
Individuell och Kollektiv förmåga
Förebygga, Främja (strukturell, social prevention)
Underifrån

Horisontell tillit
Socialt kapital
(sammanlänkande/ överbyggande)
Samhällskontraktets alternativa normer
Upplevd trygghet

Dialogpoliser
Relationer
Lång sikt
Välvilja
Förtroende

Trygghetsparadoxon

Människor är bärare av resurser
Sociala insatser en investering och inte en kostnad
Arr bryta med utanförskapets onda cirklar
Social investeringspolitik

Riktade insatser och universella sociala reformer
Socialtjänst och Folkhälsa i samverkan

Känsla av samhörighet
Tillerkäna människor sina demokratiska och mänskliga rättigheter
Tillgång till det politiska rummet – att kunna göra sin röst hörd och påverka politiska beslut

Dialog och medskapande
från passivt objekt till aktivt subjekt
Makt delning: problemformulering/åtgärdsförslag
Medskapade frisk och sociala hållbarhetsanalyser

Polis förbundet
Saknar frågan om förebyggande insatser i Tidö-avtalet

Levnadsvillkor

**2. Meningsfull
fritid
Fritidsgården**

**UTANFÖRSKAP
OCH UNGA** En socioekonomisk analys av
värdet av främjande öppen
fritidsverksamhet för unga
mucf Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor

**Social oro som
någonting icke önskvärt
eller uttryck för
otillfredställda behov?**

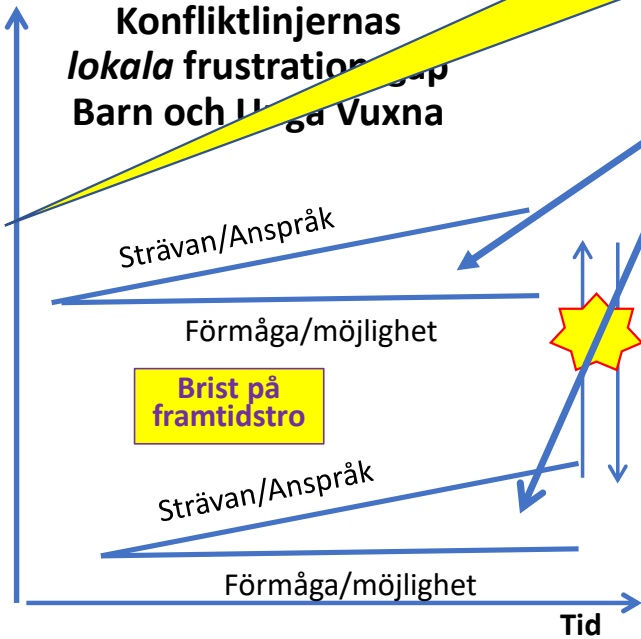
**Konfliktlinjernas
lokala frustrationer
Barn och Unga Vuxna**

**"Vem vill leva och dö som ett problem,
Som ett oönskat liv –
JAG VILL VARA MED OCH
GÖRA SKILLNAD"**

**Främja och
förebygga handlar
om att identifiera &
sluta frustrationsgap**

**1. Skolans roll:
Makt och mening
Att känna sig sedd
och respekterad
Exkluderingens
identitet**

**3. Hantera trauman
Ingjuta framtidstro
stoppa ond cirkel:
bristande framtidstro/
llska/förtvivlan/
vanmakt/fatalism
psykisk ohälsa**

**Inte bara unga män i resursvaga områden,
unga kvinnor som söker antidepressiva medel,
eller unga män som blir kvar på landsbygden
och upplever sig såväl obehövda som oälskade**

**Ideologidrivna eller
kunskapsbaserade
insatser**

**Populistiska politiker
löser inte brottsvågen**

**För att minska risken
behöver vi arbeta för att
göra riskfaktorerna färre,
livsvillkoren bättre och
skyddsfaktorerna fler och starkare.
Punkt.**

**Det arbetet pågår ingenstans
hos dem som bestämmer.
...[...]... är endast intresserad av
ideologisk kamp, populism
och positionering.
Polisen Nadim Ghazale,
Aftonbladet 20.3.2023**

De stigande förväntningarnas missnöje → De minskade förhoppningarnas vanmakt

Synvända

*3. Makt dela och medskap
Från att betrakta människor som objekt
till att betrakta dem som subjekt*

Att ompröva
synen på makt
makt över eller
makt till

Samverkan

Idéburen och offentlig sektor

Medborgarråd/Samråd

Ortsråd (samband tätort – glesbygd)

Makt och medskapande

Den sociala ingenjörskonsten har gått ur tiden
Att bygga ett samhälle
med människor och inte för människor
Komplexa samhällsfrågor ifrågasätter vem som har
Problemformuleringsinitiativitet och tolkningsföreträdet

Vikten av att kombinera

Vertikal tillit
Institutioner och myndigheter

Horisontell tillit
Invånargrupper
Gamla och nya sociala rörelser

Att påverka samhällsutvecklingen genom att dra åt samma håll

